

DOI 10.36074/logos-21.06.2024.039

СУЧАСНІ КУЛЬТУРНІ ТРЕНДИ: ВІД ГЕНДЕРНОГО РІЗНОМАНІТТЯ ДО ЦИФРОВИХ УТОПІЙ

Панасюк Марія Олександрівна¹

---

1. ННІ СГМ, Кафедра філософії та культурного менеджменту
Національний університет «Острозька академія», УКРАЇНА
ORCID ID: 0000-0002-5353-3922

Вступ

Сучасний світ переживає глибокі зміни, які впливають на всі аспекти суспільного життя. Серед численних культурних трендів можна виділити п'ять ключових, які відображаються у філософії, політиці, економіці та науці. Це різноманіття гендерів і трансгуманізм, багатополарний світ, неолібералізм і пізній капіталізм, неолібералізація університету і комерціалізація знання, а також прекарізація креативної праці. Дослідження цих тенденцій допомагає зрозуміти, як сучасні зміни формують наше суспільство і які виклики та можливості вони приносять.

Різнманіття гендерів і трансгуманізм

Сучасні дискусії про гендер значно вийшли за рамки традиційної бінарної системи «чоловік-жінка». Ідея існування понад 50 гендерів стала центральною в багатьох соціальних і культурних дебатах. Ця ідея підкріплюється працями Джудіт Батлер, яка стверджує, що гендер є перформативним і соціально сконструйованим феноменом. Вона пише: «Гендер — це не те, що ми є, а те, що ми робимо» (Butler, 1990). У своїй останній книзі «Хто боїться гендеру?» (2023) Батлер досліджує, як страх перед гендерною різноманітністю відображає глибокі соціальні та політичні конфлікти.

Трансгуманізм, рух, що передбачає покращення людських можливостей за допомогою технологій, також набуває популярності. Ілон Маск активно просуває ідеї нейронних інтерфейсів, здатних інтегрувати людський мозок із комп'ютерами, що може радикально змінити нашу природу. Штучний інтелект також грає ключову роль у цьому процесі, допомагаючи людям розширювати свої межі. Юваль Ной Харарі у своїх працях підкреслює значення даних та технологій у формуванні майбутнього людства, що він називає «датаїзмом» —

новою релігією, де дані стають найвищою цінністю (Harari, 2015). Харарі також може стати новим очільником Всесвітнього економічного форуму, замінивши Клауса Шваба.

Багатополярний світ

Світ, який був домінований однією або двома супердержавами, поступово переходить до багатополярності. Це означає, що вплив різних країн і регіонів світу зростає. Китай, Росія, Індія, Європейський Союз та інші регіони стають все більш впливовими гравцями на міжнародній арені. Це веде до більш складних і багатовимірних глобальних відносин.

Генрі Кіссінджер у своїх роботах наголошує на важливості розуміння багатополярності в сучасній геополітиці. Він підкреслює, що зіткнення цивілізацій стає невід'ємною частиною цього процесу, де культурні, релігійні та соціальні розбіжності грають важливу роль у формуванні світового порядку (Kissinger, 1994). Семюель Гантінгтон у своїй книзі «Зіткнення цивілізацій» передбачає конфлікти між цивілізаціями як основну вісь міжнародної політики в XXI столітті, підкреслюючи значення культурних і релігійних відмінностей (Huntington, 1996).

Неолібералізм, комерціалізація знання і пізній капіталізм

Неолібералізм, економічна і політична ідеологія, яка підкреслює важливість вільного ринку, дерегуляції та приватизації, залишається домінуючою в багатьох країнах. Проте критики, такі як Славој Жижек і Фредрік Джеймісон, вказують на його обмеження і негативні наслідки. Жижек стверджує, що неолібералізм сприяє збільшенню нерівності і відчуженню людини: «Глобальна капіталістична система наближається до апокаліптичної нульової точки» (Žižek, 2011). Його роботи про ідеології показують, як сучасні політичні системи маніпулюють свідомістю людей, щоб підтримувати статус-кво.

Фредрік Джеймісон, в свою чергу, розглядає пізній капіталізм як етап розвитку капіталістичної системи, коли комерціалізація проникла в усі аспекти життя, включаючи культуру та ідентичність (Jameson, 1991).

Університети все більше стають комерційними підприємствами, що пропонують свої послуги на ринку освіти. Цей процес критикують Гелен Плакроуз і Джеймс Ліндсі в книзі «Цинічні теорії». Вони стверджують, що університети перетворилися на платформи для просування ідеологій замість того, щоб бути незалежними осередками знання і критичного мислення (Pluckrose & Lindsay, 2020).

Прекарізація креативної праці та цифрові утопії

Зміни в економіці і технологіях призвели до нових форм зайнятості, де проектна робота і короткострокові контракти стають нормою. Прекарізація

섹션 21.

PHILOSOPHY AND POLITICAL SCIENCE

креативної праці означає нестабільність, невизначеність і відсутність гарантій для працівників у креативних індустріях. Марк Фішер у книзі «Капіталістичний реалізм» описує цю ситуацію як прояв неоліберальної економіки, де працівники постійно змушені боротися за своє місце у світі (Fisher, 2009).

Цифрові утопії стали важливою темою в сучасній філософії і соціології. Автори, такі як Рей Курцвейл і Нік Бостром, передбачають майбутнє, де технології, такі як штучний інтелект, біотехнології і нанотехнології, дозволять людству досягти нових висот розвитку. Курцвейл, у своїй книзі «Сингулярність наближається» (2005), описує момент, коли технологічний прогрес стане настільки швидким, що змінить саму природу людського існування. Нік Бостром у «Суперінтелект: Шляхи, небезпеки, стратегії» (2014) досліджує можливості та ризики розвитку штучного інтелекту, який може перевищити людський розум.

Висновок

Сучасні культурні тренди відображають глибокі зміни в суспільстві, економіці та політиці. Різноманіття гендерів і трансгуманізм, багатополарний світ, неолібералізм і пізній капіталізм, неолібералізація університету і комерціалізація знання, а також прекарізація креативної праці є ключовими аспектами, які формують нашу сучасність і визначають напрямки її розвитку. Роль даних і технологій, описана Ювалем Ноєм Харарі, тільки підсилює ці тенденції, вказуючи на нові виклики і можливості для людства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] Bostrom, N. (2014). *Superintelligence: Paths, Dangers, Strategies*. Oxford University Press.
- [2] Butler, J. (1990). *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. Routledge.
- [3] Butler, J. (2023). *Who's Afraid of Gender?*. Verso.
- [4] Fisher, M. (2009). *Capitalist Realism: Is There No Alternative?*. Zero Books.
- [5] Harari, Y. N. (2015). *Homo Deus: A Brief History of Tomorrow*. Harper.
- [6] Huntington, S. P. (1996). *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*. Simon & Schuster.
- [7] Jameson, F. (1991). *Postmodernism, or, The Cultural Logic of Late Capitalism*. Duke University Press.
- [8] Kissinger, H. (1994). *Diplomacy*. Simon & Schuster.
- [9] Kurzweil, R. (2005). *The Singularity Is Near: When Humans Transcend Biology*. Viking.
- [10] Pluckrose, H., & Lindsay, J. (2020). *Cynical Theories: How Activist Scholarship Made Everything about Race, Gender, and Identity—and Why This Harms Everybody*. Pitchstone Publishing.
- [11] Žižek, S. (2011). *Living in the End Times*. Verso.